

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

ГАЛУШКО ВАЛЕРІЙ БОРИСОВИЧ

УДК 65.01:629(043.3)

**МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА
(за матеріалами підприємств транспортного машинобудування)**

Спеціальність 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2010

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі стратегії підприємств ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» Міністерства освіти і науки України, м. Київ

Науковий керівник: кандидат економічних наук, професор
Задорожна Неллі Василівна,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
професор кафедри стратегії підприємств

Офіційні опоненти: доктор економічних наук,
старший науковий співробітник
Галиця Ігор Олександрович
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України», головний науковий співробітник відділу конкурентної політики та прогнозування промислового потенціалу

кандидат економічних наук, доцент
Олексюк Олексій Іванович
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
доцент кафедри економіки підприємств

Захист відбудеться “ 18 ” березня 2010 р. о 16⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.006.03 ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» за адресою: 03680, м. Київ, проспект Перемоги, 54/1, ауд. 203.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» за адресою: 03113, м. Київ, вул. Дегтярівська, 49-г, ауд. 601.

Автореферат розіслано « 17 » лютого 2010 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
кандидат економічних наук, професор

О.С. Федонін

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Проблемні питання безпечного, ефективного та надійного функціонування господарюючих суб'єктів хвилюють наукові кола у всьому світі вже багато років. Особливо гостро вони постали в світлі останніх подій загальносвітової економічної кризи. При цьому вчені здебільшого розглядають безпеку підприємства, його стійкість з точки зору функціональних напрямів діяльності чи їх поєднання. Такий підхід відображає, перш за все, фінансово-економічну безпеку підприємства і висвітлений у працях як вітчизняних дослідників: Бендикова М.А., Євдокимова Ф.І., Мізіна Є.В., Садекова А.А., Сухорукової Т.Г. та ін., – так і зарубіжних: Кемпбелла Е., Прахалада К., Саммерса К., Хемела Г. та ін.

Розвиток ринкових відносин і пов'язана з ним необхідність пошуку форм, методів і механізмів забезпечення довготривалого результативного функціонування підприємства в умовах динамічного та слабопрогнозованого бізнес-середовища обумовили появу низки робіт з питань стійкості підприємства українських і російських науковців, у тому числі Бараненко С.П., Василенко В.О., Воронкова А.Е., Канчавелі А.Д., Козаченко Г.В., Колобов А.О., Фатхутдінов Р.А., Шеметов В.В., Ячменьова В.М. та ін.

Разом з тим, деякі важливі теоретико-методичні та прикладні аспекти забезпечення стратегічної стійкості підприємства ще не дістали належного висвітлення. Потребують подальших досліджень питання впорядкування понятійно-категоріального апарату, оцінювання стратегічної стійкості, визначення теоретичних засад побудови механізму її забезпечення, розробки науково-обґрунтованих рекомендацій щодо його аналітичного, організаційного, інформаційного впровадження та ефективного функціонування в межах системи управління підприємства.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано на кафедрі стратегії підприємств ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» згідно з планом наукових досліджень за темою: «Стратегія розвитку економічної організації» (№ ДР 0106V001805) – особисто автором визначено теоретико-методичний базис побудови механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертації є наукове обґрунтування теоретико-методичних і прикладних аспектів побудови, впровадження й функціонування механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства.

Для досягнення зазначеної мети поставлено та вирішено наступні науково-практичні завдання:

- проведено міждисциплінарний аналіз понятійно-категоріального апарату досліджуваної предметної галузі та запропоновано авторську версію змістовного наповнення дефініції «стратегічна стійкість підприємства»;
- систематизовано фактори, які здійснюють вплив на стратегічну стійкість;
- доведено, що стратегічна стійкість є важливою властивістю сучасного підприємства, яка забезпечує його успішне функціонування та розвиток в умовах динамічного і слабопрогнозованого середовища;

- науково обґрунтовано базові положення побудови механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства;
- оцінено стан і перспективи розвитку підприємств транспортного машинобудування;
- узагальнено основні методичні підходи щодо оцінювання параметрів функціонування і розвитку підприємства та вибрано інструментарій для визначення рівня його стратегічної стійкості;
- розроблено рекомендації щодо організаційної та інформаційної підтримки процесів впровадження й функціонування механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства.

Об'єктом дослідження виступають процеси забезпечення довгострокового результативного функціонування підприємства в умовах динамічного, слабопрогнозованого зовнішнього середовища.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів побудови, впровадження та функціонування механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства.

Методи дослідження. В роботі знайшли застосування загальнонаукові та спеціальні методи, що дозволяють ґрунтовно вирішувати проблемні завдання з обраного напрямку дослідження. Найвагоміші теоретичні та прикладні розробки базуються на положеннях сучасної економічної теорії, теорії систем, загальної теорії управління, стратегічного управління, маркетингу і на використанні методів порівняння, узагальнення, класифікації та типології – для уточнення і впорядкування понятійного апарату; абстракції, аналогії, аналізу, синтезу, системного підходу – для розробки базових положень побудови механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства; спостереження, групування та узагальнення – для діагностування машинобудівної галузі й оцінювання стану і перспектив розвитку підприємств транспортного машинобудування; аналогії, інтегрування, економіко-математичного моделювання – при розробці методичного підходу до оцінювання стратегічної стійкості підприємства; формалізації – для визначення послідовності процедур та етапів впровадження й функціонування механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства.

Для обробки інформації, побудови графіків, таблиць, математичних моделей використано програмні продукти, зокрема «MS Excel» і «Statgraphics Plus».

Інформаційну базу дослідження склали нормативні та законодавчі акти України, що регламентують діяльність підприємств; основні положення наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених у межах досліджуваного проблемного поля; офіційні матеріали Держкомстату України; планова, звітна інформація та організаційно-методична документація підприємств транспортного машинобудування; матеріали періодичних видань, наукових конференцій та інші матеріали, оприлюднені у друкованій формі чи розміщені в мережі Internet.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

вперше:

- введено до складу наукової термінології поняття механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства (МЗССП) як системи

взаємопов'язаних засобів, інструментів, важелів досягнення та підтримки стратегічної стійкості підприємства шляхом взаємоузгодженої та цілеспрямованої дії відповідних субмеханізмів;

- сформульовано теоретико-методичні засади побудови, впровадження та функціонування МЗССП, визначено його мету, завдання, наукові принципи (системність, плановість, альтернативність, керованість, зворотний зв'язок тощо), властивості (поліструктурність, цілісність, проактивність, відкритість, гнучкість тощо), а також обґрунтовано доцільність включення до його складу субмеханізмів «Моніторинг та аналітична підтримка», «Оцінювання стратегічної стійкості», «Прийняття управлінських рішень» і «Регулювання»;

- розроблено принципову схему впровадження і функціонування МЗССП, яка передбачає виділення та характеристику окремих етапів, процедур, а також функцій структурних підрозділів, задіяних у реалізації його завдань;

удосконалено:

- понятійно-категоріальний апарат досліджуваної предметної галузі через уточнення змістовного наповнення дефініції «стратегічна стійкість підприємства», котра, на відміну від існуючих тлумачень, розглядається як інтегральна характеристика підприємства, що відображає в динаміці його здатність до керованих якісних перетворень в умовах динамічного, слабопрогнозованого зовнішнього середовища відповідно до попередньо встановлених стратегічних цілей;

- структуру управління підприємством шляхом врахування в її складі спеціальних підрозділів: «Робоча група з моніторингу та оцінювання стратегічної стійкості» і «Робоча група з прийняття управлінських рішень та регулювання», – які покликані виконувати основні функції, що пов'язані з процесами МЗССП;

одержали подальший розвиток:

- класифікація видів стійкості шляхом виділення таких ознак, як динамічність, процесність, функціональність, локальність, комплексність та ін., що стала підґрунтям для розуміння необхідності більш поглибленого дослідження категорії «стратегічна стійкість»;

- науково-методичні положення оцінювання стійкості підприємства шляхом розробки моделі кількісної оцінки стратегічної стійкості, яка передбачає визначення інтегрального показника через виявлення значень економічної стійкості, потенціалів і впливу збурюючих факторів внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Основні наукові положення та висновки дисертаційної роботи доведені до рівня методичних розробок і прикладних рекомендацій, які можуть бути використані вітчизняними підприємствами різних видів економічної діяльності для забезпечення стійкого функціонування в умовах динамічного середовища з високим ступенем невизначеності. Практична значущість теоретичних, методичних і науково-прикладних результатів дослідження підтверджується їх використанням у функціонуванні ВАТ «Кременчуцький колісний завод» (довідка №13/16-135 від 08.06.2009 р.), ВАТ «Крюківський вагонобудівний завод» (довідка №50-34/1242 від

06.07.2009 р.), ХК «АвтоКрАЗ» (довідка №69/1-55 від 07.08.2009 р.), а також у ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» в навчальному процесі при викладанні дисциплін «Економічна діагностика», «Стратегія підприємства» та «Управління стратегічними змінами» (довідка від 17.09.2009 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою працею. Подані до захисту рекомендації та пропозиції розроблені автором особисто й наведені у його наукових працях.

Апробація результатів дослідження. Основні положення, висновки та рекомендації дослідження обговорено й схвалено на міжнародних і всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях: «Економічна організація та економічна освіта: взаємообумовленість стратегій розвитку» (м. Київ, лютий 2007 р.), «Економіка підприємства: теорія та практика» (м. Київ, березень 2008 р.), «Ефективність бізнесу в умовах трансформаційної економіки» (м. Сімферополь, червень 2008 р.), «Научные исследования и их практическое применение. Современное состояние и пути развития» (м. Одеса, жовтень 2008 р.), «Проблеми формування нової економіки XXI століття» (м. Дніпропетровськ, грудень 2008 р.), «Теория и практика предпринимательской деятельности» (м. Сімферополь, квітень 2009 р.), «Соціально-економічний розвиток України в XXI столітті: проблеми, пріоритети і перспективи» (м. Кам'янець-Подільський, квітень 2009 р.), «Актуальні проблеми і прогресивні напрямки управління економічним розвитком вітчизняних підприємств» (м. Кривий Ріг, травень 2009 р.), «Актуальные проблемы и перспективы развития экономики Украины» (м. Алушта, жовтень 2009 р.).

Публікації. Основні положення та найважливіші результати дослідження опубліковано автором у 14 наукових працях загальним обсягом 3,06 друк. арк., з них 1 колективна монографія, 4 статті у наукових фахових виданнях і 9 публікацій в інших виданнях.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається з переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст роботи викладено на 169 сторінках. У дисертації розміщено 37 таблиць на 18 сторінках, 31 рисунок на 15 сторінках, 6 додатків на 21 сторінці й список використаних джерел з 204 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичну значущість отриманих результатів, подано відомості про їх апробацію.

У **розділі 1 «Теоретичні засади дослідження стратегічної стійкості підприємства та побудови механізму її забезпечення»** здійснено міждисциплінарний аналіз категорії «стійкість» та її взаємозв'язків зі спорідненими поняттями, розкрито сутність категорії «стратегічна стійкість підприємства», визначено фактори впливу, сформульовано базові теоретико-методичні засади побудови механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства.

Міждисциплінарне дослідження сутності загальнонаукової категорії «стійкість» дозволило доповнити класифікацію її видів ознаками динамічності, процесності, функціональності, локальності, комплексності тощо і показало, що мають місце неоднозначність, відсутність чіткого розмежування, а іноді й суперечливість трактувань споріднених понять (надійність, міцність, тривкість, стабільність, рівновага, гомеостаз, гнучкість, потенціал, конкурентоспроможність тощо).

Виявлено, що стійкість підприємства в певний момент часу не передбачає апіорної стабільності його функціонування, яка можлива лише в разі збереження параметрів стійкості протягом тривалого проміжку часу. Водночас, вплив факторів зовнішнього та внутрішнього характеру призводить до посилення ентропійних процесів, що є передумовою руйнування системи. Це ставить підприємство, яке прагне збереження стабільності, перед вибором – забезпечувати стійкість на існуючому рівні (статична рівновага) чи переходити на новий рівень з іншими параметрами стійкості (динамічна рівновага). Остання буде реалізована лише тоді, коли відхилення від нормальних умов функціонування підприємства на новому рівні не будуть перевищувати критичних меж (нових параметрів стійкості).

Забезпечення статичної рівноваги свідчить про стабільність підприємства у певний момент часу, а реалізація динамічної рівноваги – про його стабільний розвиток. Це дає підстави стверджувати про необхідність виділення наукової категорії «стратегічна стійкість підприємства», яка, за визначенням автора, є інтегральною характеристикою діяльності підприємства, що відображає в динаміці його здатність до керованих якісних перетворень в умовах динамічного, слабопрогнозованого зовнішнього середовища відповідно до попередньо встановлених стратегічних цілей.

Для вирішення завдань оцінювання, досягнення та підтримки належного рівня стратегічної стійкості підприємства передбачається створення в межах його системи управління відповідного механізму забезпечення стратегічної стійкості, *метою* якого є сприяння підтримці оптимального рівня стратегічної стійкості підприємства шляхом проведення її оцінювання, виявлення причин відхилень і розроблення та реалізації управлінських рішень, спрямованих на досягнення її визначених параметрів. У відповідності до мети МЗССП його завданнями є:

- організація та координація елементів системи управління у напрямку досягнення оптимального рівня стратегічної стійкості, що дає змогу реалізовувати поставлені стратегічні цілі підприємства;
- здійснення ефективного моніторингу збурюючих факторів зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства з точки зору їх впливу на стратегічну стійкість;
- проведення своєчасного та об'єктивного оцінювання рівня стратегічної стійкості підприємства і виявлення відхилень від оптимальних значень;
- розробка, прийняття і реалізація управлінських рішень стосовно покращення існуючої ситуації чи підтримки позитивних тенденцій;
- коригування дій щодо забезпечення стратегічної стійкості підприємства та стратегічних цілей загалом з метою їх взаємоузгодженої реалізації.

В основу побудови механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства покладено базові положення загальнонаукової та дисциплінарної методології (загальної теорії управління, стратегічного управління, системного підходу та ін.), що дозволило виділити основні принципи його функціонування: системність, плановість, альтернативність, керованість, зворотний зв'язок, реалізація яких обумовлює основні властивості МЗССП (поліструктурність, цілісність, проактивність, відкритість, гнучкість).

При побудові структурної моделі МЗССП автором доведено доцільність виділення таких субмеханізмів: «Моніторинг та аналітична підтримка», «Оцінювання стратегічної стійкості», «Прийняття управлінських рішень» і «Регулювання» (рис. 1). Кожен з них виконує свою конкретну роль, при цьому всі вони взаємопов'язані та застосовують свої важелі (інструменти) як паралельно один з одним, так і послідовно залежно від ситуації чи специфіки самого підприємства. Дисертантом розроблена принципова схема впровадження та функціонування МЗССП.

Таким чином, під механізмом забезпечення стратегічної стійкості автором запропоновано розуміти систему взаємопов'язаних засобів, інструментів, важелів досягнення й підтримки стратегічної стійкості підприємства шляхом взаємоузгодженої та цілеспрямованої дії відповідних його субмеханізмів.

У розділі 2 «Сучасний стан вітчизняного транспортного машинобудування та науково-методичні основи оцінювання стратегічної стійкості підприємства» здійснено діагностику вітчизняного транспортного машинобудування, окреслено його проблеми та перспективи, визначено цільову групу підприємств для подальших досліджень, проаналізовано численні методичні підходи до оцінювання параметрів функціонування і розвитку підприємства та вибрано інструментарій для визначення рівня його стратегічної стійкості, запропоновано модель такої оцінки та здійснено її апробацію за матеріалами цільової групи підприємств.

Поточний стан вітчизняного транспортного машинобудування засвідчує, що складне і нестабільне економічне положення підприємств зумовлене як об'єктивними чинниками, що мають джерелом походження зовнішнє середовище, так і внутрішніми негараздами фінансово-економічного та управлінського характеру.

Труднощі вітчизняного вагонобудування значним чином викликані обмеженістю напрямків збуту продукції. На внутрішньому ринку основним клієнтом вагонобудівних заводів є Державна адміністрація залізничного транспорту України «Укрзалізниця», яка з року в рік не виконує планів з оновлення рухомого складу і відзначається постійними затримками сплати за продукцію. До клієнтів вагонобудівних заводів відносяться також деякі приватні компанії, які в докризовий період досить активно закуповували вагонну продукцію внаслідок лояльних тарифів на залізничні перевезення, але в умовах різкого зниження товарообігу не зберегли свою платоспроможність. В такій ситуації вагонобудівні підприємства України орієнтуються основним чином на ринок Росії, що наразі дозволяє протистояти кризовим явищам, але призводить до надмірної залежності від сусідньої країни. Це вимагає розширення збутової діяльності на ринки Китаю, Індії та країн СНД.

Механізм забезпечення стратегічної стійкості підприємства

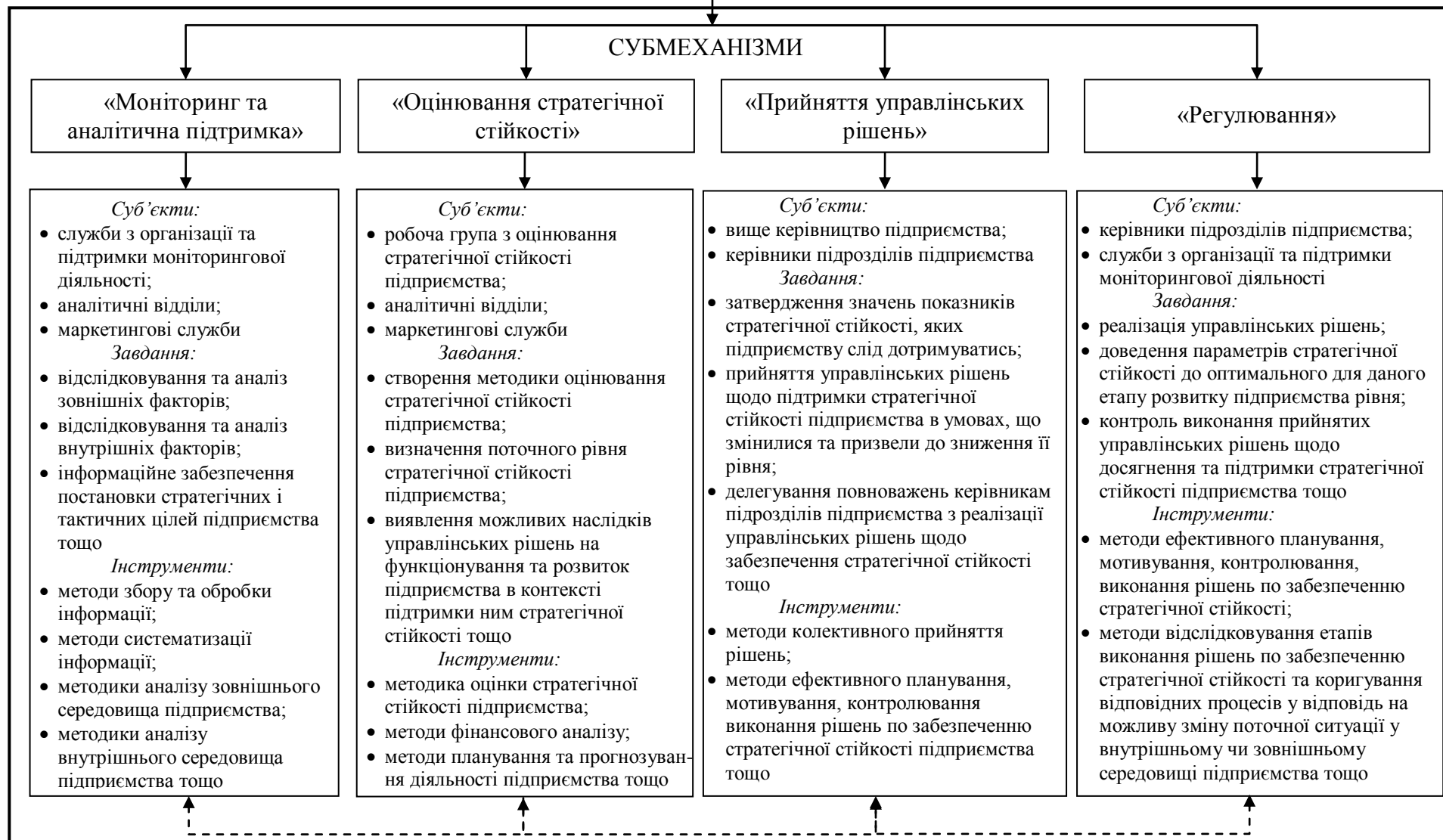

Рис. 1. Складові МЗССП та їх характеристика

Підприємства автомобілебудівної галузі, які більше зорієнтовані на внутрішній ринок, не уникнули загальної тенденції скорочення виробництва в умовах економічної кризи. Так, у січні 2009 р. виробництво легкових автомобілів порівняно із січнем 2008 р. скоротилось на 85,6 %, виробництво автобусів – на 81 %, а вантажних автомобілів – на 90,1 %. На вітчизняному ринку проблеми автовиробників головним чином пов'язані з неврегульованістю законодавчого поля та частими змінами ввізного мита. Крім того, належність України до СОТ і лобіювання інтересів імпортерів у владі не дозволяють здійснювати політику державного захисту інтересів внутрішнього виробника.

Однією з причин незадовільного стану вітчизняних підприємств є, на нашу думку, відсутність в їх системах управління механізму забезпечення стратегічної стійкості, побудова якого у повному обсязі є доцільною лише для великого підприємства, зацікавленого у максимальній реалізації функцій цілісної, багатоаспектної системи зі збору, обробки відповідної інформації, проведення оцінки стратегічної стійкості та прийняття відповідних управлінських рішень щодо підтримки чи покращення певного рівня стратегічної стійкості.

До цільової групи підприємств включено ВАТ «Крюківський вагонобудівний завод», ХК «АвтоКрАЗ» та ВАТ «Кременчуцький колісний завод», основні економічні показники яких наведено в табл. 1. Це провідні за темпами інноваційних перетворень представники транспортного машинобудування Полтавської області. Їх вибір обумовлений як відповідністю критерію масштабності, так і належністю Полтавської області в цілому, і Кременчуцького регіону зокрема, до основних машинобудівних центрів України.

Таблиця 1

**Економічні показники діяльності підприємств цільової групи
за період 2006-2008 рр. (тис. грн.)***

Показники	Підприємства	Роки		
		2006	2007	2008
Власний капітал	ВАТ «Крюківський вагонобудівний завод»	601627,5	799837,2	1188174,0
	Холдингова компанія «АвтоКрАЗ»	1306537,1	1980667,5	1418856,0
	ВАТ «Кременчуцький колісний завод»	176635,1	239666,9	255819,0
Залишкова вартість основних засобів	ВАТ «Крюківський вагонобудівний завод»	173443,5	227948,0	299585,0
	Холдингова компанія «АвтоКрАЗ»	551429,6	1048439,0	458028,0
	ВАТ «Кременчуцький колісний завод»	87447,0	124734,3	147816,0
Дохід(виручка) від реалізації продукції	ВАТ «Крюківський вагонобудівний завод»	1209199,0	2183448,4	3580049,0
	Холдингова компанія «АвтоКрАЗ»	624177,9	1098519,9	1221985,0
	ВАТ «Кременчуцький колісний завод»	376268,2	456390,7	526634,0
Собівартість реалізованої продукції	ВАТ «Крюківський вагонобудівний завод»	945973,3	1700251,0	2512676,0
	Холдингова компанія «АвтоКрАЗ»	671002,1	1017596,9	931460,0
	ВАТ «Кременчуцький колісний завод»	280676,2	336134,2	361450,0

* За даними офіційної звітності підприємств

Огляд методичних підходів до оцінювання параметрів функціонування та розвитку підприємства (конкурентоспроможність, гнучкість, стійкість, економічна безпека, надійність підприємства, його потенціал та ін.) дозволяє зробити висновок

про достатньо велику кількість методів і показників, які використовуються в межах кожного з них. Так, для оцінювання різних видів стійкості (фінансова, економічна, виробнича, ринкова тощо) використовуються методи економіко-математичного, матричного моделювання, нечітких множин, аналізу ризиків тощо. В межах окремих з них застосовуються одні й ті ж групи показників (рентабельності, оборотності, ліквідності, беззбитковості і т.д.), що дозволило, виходячи із завдань дослідження та принципу розумної достатності, відібрати інструментарій для побудови авторської моделі оцінювання стратегічної стійкості підприємства (рис. 2).

Оцінювання економічної стійкості передбачає виявлення функціональних видів стійкості (фінансової, виробничої та ринкової), що разом із визначеними рівнями відповідних потенціалів і з урахуванням результатів моніторингу формують загальний рівень стратегічної стійкості підприємства.

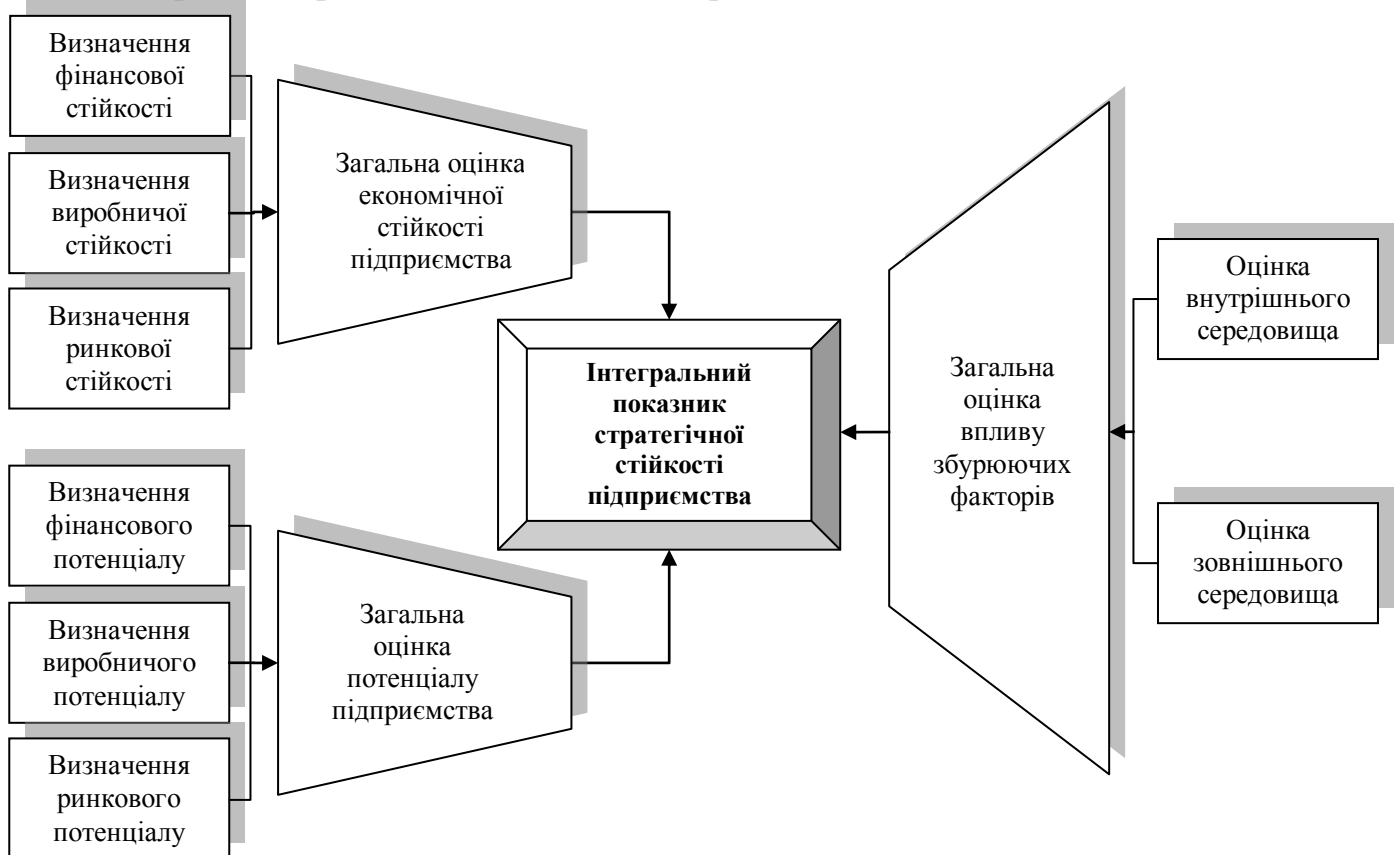

Рис. 2. Узагальнена модель оцінювання стратегічної стійкості підприємства

Оцінку стійкості за функціональними напрямками здійснено шляхом побудови регресійних моделей для кожного з них. Наприклад, для побудови регресійної моделі ринкової стійкості для кожного підприємства цільової групи була сформована відповідна база даних за період 2003-2008 рр., що використана при роботі з програмою «Statgraphics Plus». В результаті регресійна модель ринкового виду стійкості для ХК «АвтоКрАЗ» отримала вигляд:

$$Y_m = -920,03 + 19,16 * M_1 + 28,16 * M_3,$$

де Y_m , – чистий дохід підприємства, M_1 – частка ринку підприємства, M_3 – частка нових клієнтів за досліджуваний період.

Сформовані регресійні моделі дозволяють здійснити прогноз результуючих факторів (Y) для кожного з функціональних напрямків, що використовуються при розрахунку загального показника економічної стійкості. Наступним етапом розрахунків є оцінювання функціональних потенціалів підприємства. Вони визначаються через резерви зростання результуючих факторів окремих видів стійкості, а саме: чистого прибутку, обсягів виробництва та чистого доходу підприємства. Доповнення розрахунків економічної стійкості й функціональних потенціалів підприємства результатами оцінки впливу збурюючих факторів дозволяє розраховувати інтегральний показник стратегічної стійкості підприємства.

Оцінювання рівня стратегічної стійкості підприємств цільової групи з використанням запропонованого методичного підходу, по-перше, довело його дієвість і можливість використання для прийняття управлінських рішень щодо реалізації стратегічних цілей підприємства, по-друге, надало підстав сформуванню рейтингу підприємств і виявило лідирування по цьому показнику ВАТ «Крюківський вагонобудівний завод». Це підприємство має найвищий з-поміж інших рівень стратегічної стійкості – 0,822, тоді як ВАТ «Кременчуцький колісний завод» і ХК «АвтоКрАЗ» – 0,779 та 0,682 відповідно.

Для трактування результатів проведених розрахунків у дисертації виділено п'ять зон стратегічної стійкості підприємства з їх кількісними значеннями (табл. 2). Співвіднесення рівнів стратегічної стійкості з відповідними зонами дозволяє оцінити поточний стан та перспективи підприємства на шляху її забезпечення.

Таблиця 2

Шкала зон стійкості підприємства

Значення показника стійкості	Назва зони стійкості	Характеристика
0,9 – 1,0	Висока	Заплановані результати функціонування та розвитку підприємства реалізуються в повній мірі, наявні значні можливості для зростання рівня стратегічної стійкості, наявні несуттєві загрози з боку факторів внутрішнього та зовнішнього середовища
0,75 – 0,89	Нормальна	Показники оцінки функціональних видів стійкості знаходяться в межах оптимальних значень, наявні резерви їх зростання, підприємство досягає результатів у межах запланованих параметрів
0,6 – 0,74	Середня	Оптимальні значення деяких показників оцінки функціональних видів стійкості не досягаються, але це несуттєво впливає на реалізацію запланованих результатів функціонування та розвитку підприємства; наявні загрози з боку факторів внутрішнього та зовнішнього середовища
0,4 – 0,59	Передкризова	Спостерігається порушення оптимальних значень функціональних видів стійкості, що негативним чином впливає на параметри функціонування та розвитку підприємства; в силу дії сукупності чинників неможливо в короткі строки використати наявні резерви, або навіть спостерігається їх відсутність в достатньому для покращення ситуації обсязі; велика ймовірність банкрутства
0,0 – 0,39	Кризова	Порушені всі (чи майже всі) параметри стійкості, наявна системна криза на підприємстві, яке втрачає можливості збереження своєї структурності, економічної та організаційної цілісності

У розділі 3 «Прикладні аспекти впровадження та функціонування механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства» ідентифіковано і впорядковано процеси та процедури впровадження й функціонування МЗССП,

запропоновано рекомендації щодо його організаційного, інформаційного забезпечення та включення в систему управління підприємства.

Авторська версія принципової схеми процесів впровадження й функціонування механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства наведена на рис. 3.

Ефективне функціонування МЗССП передбачає тісну взаємодію його субмеханізмів. Кожен з них має свої завдання, функції, об'єкти та суб'єкти впливу. Проте, лише їх злагоджена дія дає можливість досягати оптимального рівня стратегічної стійкості. Серед названих субмеханізмів не можна виділити найбільш важливі чи другорядні по відношенню до інших.

Так, оцінювання рівня стратегічної стійкості є ключовим елементом усього механізму, але без наявності належних даних його проведення не є можливим, а без прийняття подальших управлінських рішень воно взагалі втрачає свій сенс. Тому віднесення окремих функцій МЗССП до різних субмеханізмів на практиці перетворюється на їх тісну взаємозалежність.

Істотним моментом функціонування МЗССП є тривалість його дії як системи в цілому та як сукупності субмеханізмів зокрема. Справа в тому, що дія самого МЗССП як цілісної системи є безперервною з моменту впровадження. Але нагальної потреби у постійному функціонуванні окремих субмеханізмів не існує. Підприємству доцільно встановити періодичність проведення оцінювання стратегічної стійкості один раз на квартал. Це пов'язано, по-перше, з такою ж періодичністю підготовки фінансової звітності, а по-друге, з можливістю уникнення перевантаженості зайнятих працівників.

Таким чином, процес функціонування механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства є циклічним і повторюваним. Перелік і сутність окремих процедур механізму можуть переглядатись залежно від зміни ситуації у внутрішньому та зовнішньому середовищі чи від уточнення векторів стратегічного розвитку підприємства. У випадку негативного впливу збурюючих факторів, який може призвести до зниження рівня стратегічної стійкості, запускається позачерговий процес її оцінювання. В разі ж неузгодженості головних цілей підприємства та завдань із забезпечення стратегічної стійкості відбувається їх перегляд і коригування з метою уникнення невідповідностей чи протиріч.

У структурі МЗССП функції по збору та обробці даних внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства покладені на субмеханізм «Моніторинг та аналітична підтримка». В дисертації запропоновані форми баз даних оцінювання зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, розглянуті джерела надходження інформації, визначена послідовність процедур її обробки тощо.

Моніторинг факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища ВАТ «Крюківський вагонобудівний завод» виявив негативні тенденції, які можуть призвести до зниження рівня стратегічної стійкості підприємства.

З метою покращення поточної ситуації запропоновано спрямувати зусилля на диверсифікацію ринків збуту, поступово зменшуючи залежність від Росії та збільшуючи вплив у країнах СНД, Індії й Китаю, ринки яких відзначаються достатньо високим потенціалом ємності.

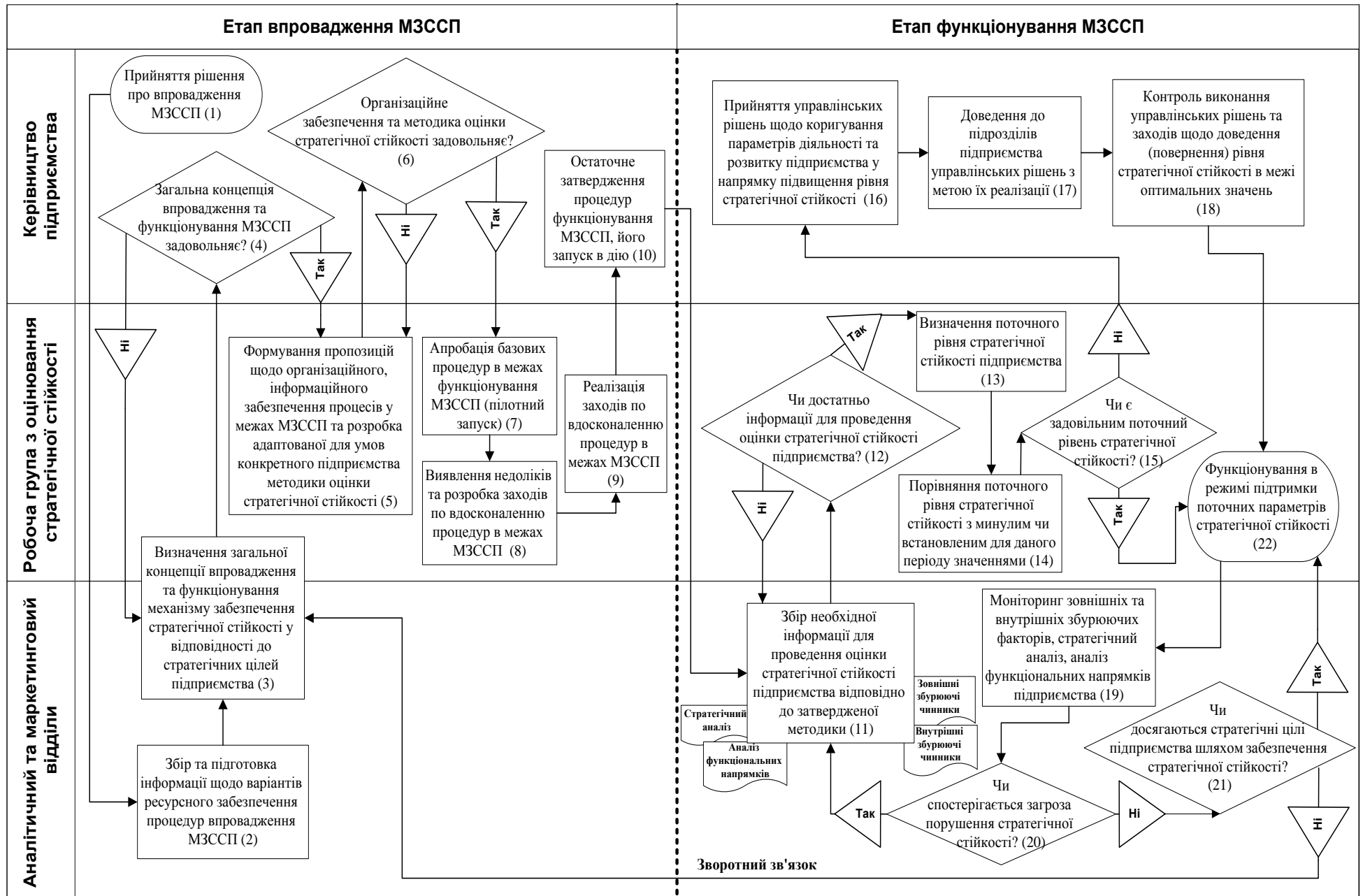

Рис. 3. Алгоритмічна модель впровадження та функціонування МЗССП

Запропоновано здійснювати лобювання інтересів ВАТ «Крюківський вагонобудівний завод» щодо оснащення метрополітенів міст-мільйонників СНД сучасними вагонами метро, розглянути можливість створення спільних підприємств з іноземними компаніями по виробництву високотехнічної продукції з орієнтацією на західні ринки збуту, а також оцінити доцільність активного використання схем лізингу, поступової виплати коштів за продукцію заводу, що може знайти активну підтримку з боку споживачів в умовах їх низької платоспроможності.

Для організаційного забезпечення МЗССП представлена модель його включення у систему управління підприємства, визначені кадровий склад, сфери відповідальності та функції відповідних працівників, проаналізовано етапи впровадження і функціонування механізму тощо.

Впровадження механізму забезпечення стратегічної стійкості запропоновано здійснювати за рахунок залучення вже існуючих працівників. Альтернативою такому підходу є розширення кадрового складу підприємств, що в умовах нестабільної ринкової ситуації та на фоні їх поточного скрутного становища виглядає не зовсім доцільним. Практичне використання методичних рекомендацій з впровадження та функціонування МЗССП цільовою групою підприємств свідчить про необхідність доповнення їх структури управління двома спеціальними підрозділами: «Робоча група з моніторингу та оцінювання стратегічної стійкості» і «Робоча група з прийняття управлінських рішень та регулювання», – які покликані виконувати основні функції, пов'язані з процесами МЗССП.

Механізм забезпечення стратегічної стійкості підприємства є комплексною системою, що має враховувати особливості кожного підприємства. Деякі процедури чи роботи з впровадження та функціонування механізму є уніфікованими, але використання теоретичної моделі МЗССП у практиці окремого підприємства завжди виявлятиме певні нестикування та нестандартні ситуації, які пов'язані з прийняттям відповідних новаторських рішень щодо змін структури механізму чи коригувань методичних підходів до оцінювання стратегічної стійкості. Ефективне функціонування МЗССП вимагає чіткої взаємоузгодженості завдань і стратегічних цілей підприємства, що також можуть коригуватись внаслідок динамічних змін зовнішнього середовища.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання щодо розробки й обґрунтування теоретичних, методичних і прикладних аспектів побудови, впровадження та функціонування механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства. Основні науково-практичні результати дослідження дозволили зробити наступні висновки:

1. У наукових працях зарубіжних і вітчизняних вчених та фахівців відсутні теоретичні й прикладні розробки стосовно питань побудови, впровадження та функціонування механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства, що знаходиться в умовах динамічного і слабопрогнозованого середовища.

2. Міждисциплінарне дослідження сутності загальнонаукової категорії «стійкість» та споріднених понять показало, що мають місце неоднозначність, відсутність чіткого розмежування, а іноді й суперечливість їх трактувань. Запропоновано доповнити класифікацію видів стійкості ознаками динамічності, процесності, функціональності, локальності, комплексності і т.д., що стала підґрунтям для розуміння необхідності виділення категорії «стратегічна стійкість підприємства». Згідно авторського визначення – це інтегральна характеристика діяльності підприємства, що відображає в динаміці його здатність до керованих якісних перетворень в умовах динамічного, слабопрогнозованого зовнішнього середовища відповідно до попередньо встановлених стратегічних цілей.

3. Вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства в умовах динамічних змін вимагає побудови в межах системи управління відповідного механізму забезпечення стратегічної стійкості, який визначається автором як система взаємопов'язаних засобів, інструментів, важелів досягнення та підтримки стратегічної стійкості підприємства шляхом взаємоузгодженої та цілеспрямованої дії відповідних його субмеханізмів.

4. На основі системного підходу і синтезу надбань різних дисциплін економіко-управлінського циклу сформовано базові положення побудови, впровадження та функціонування МЗССП, що визначають мету, завдання, наукові принципи (системність, плановість, альтернативність, керованість, зворотний зв'язок тощо), властивості (поліструктурність, цілісність, проактивність, відкритість, гнучкість тощо) і доцільність включення до його складу субмеханізмів «Моніторинг та аналітична підтримка», «Оцінювання стратегічної стійкості», «Прийняття управлінських рішень» і «Регулювання».

5. Діагностика стану і перспектив розвитку вітчизняних підприємств транспортного машинобудування виявила, що їх складне економічне положення зумовлено як об'єктивними чинниками зовнішнього середовища, так і внутрішніми негараздами фінансово-економічного та управлінського характеру. Акцентовано увагу на тому, що однією з причин їх незадовільного стану є відсутність в системі управління механізму забезпечення стратегічної стійкості. Його побудова у повному обсязі є доцільною лише для великого підприємства, яке зацікавлене у максимальній реалізації функцій цілісної, багатоаспектної системи зі збору, обробки відповідної інформації, проведення оцінки стратегічної стійкості та прийняття відповідних управлінських рішень щодо підтримки чи покращення певного рівня стратегічної стійкості.

6. Центральною ланкою МЗССП є безпосередня оцінка стратегічної стійкості підприємства. Авторський методичний підхід до оцінювання стратегічної стійкості підприємства базується на визначенні рівня його економічної стійкості, функціональних потенціалів і моніторингу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. Оцінювання економічної стійкості передбачає формування регресійних моделей по фінансовому, виробничому та ринковому функціональних напрямках, що разом із визначеними рівнями відповідних потенціалів та з урахуванням результатів моніторингу формують загальний рівень стратегічної стійкості підприємства.

7. Оцінювання стратегічної стійкості підприємств цільової групи дало змогу сформуванню їх рейтинг і виявити лідирування за цим критерієм ВАТ «Крюківський вагонобудівний завод», яке має найвищий з-поміж інших рівень стратегічної стійкості (0,822). Це дозволило зробити висновок про кращі можливості подальшого ефективного розвитку підприємства та реалізації намічених стратегічних цілей.

8. Проявом МЗССП є комплексний, цілеспрямований та постійний процес оптимізації функціонування й розвитку підприємства в умовах динамічного і слабопрогнозованого середовища. Аналіз процесів включення МЗССП в систему управління підприємства дозволив розробити відповідну модель їх поєднання, визначити кадрове забезпечення, сфери відповідальності та функції відповідних працівників, виявити сутність і послідовність процедур в межах етапів впровадження та функціонування механізму.

9. Інформаційне забезпечення процесів впровадження та функціонування МЗССП передбачає моніторинг зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, який повинен супроводжувати кожен із етапів оцінювання стратегічної стійкості, прийняття та реалізації управлінських рішень. Відповідні завдання в структурі МЗССП покладені на субмеханізм «Моніторинг та аналітична підтримка», функціонування якого передбачає використання запропонованих форм баз даних оцінювання зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, аналіз розглянутих джерел надходження інформації, реалізацію визначеної послідовності процедур її обробки тощо.

10. Механізм забезпечення стратегічної стійкості є комплексною системою, яка має враховувати особливості кожного підприємства. Деякі процедури чи роботи з впровадження та функціонування механізму є уніфікованими, але використання теоретичної моделі МЗССП у практиці окремого підприємства завжди виявлятиме певні нестикування та нестандартні ситуації, які вимагають прийняття відповідних новаторських рішень щодо змін структури механізму чи коригувань методичних підходів оцінювання стратегічної стійкості. Ефективне функціонування МЗССП потребує чіткої взаємоузгодженості між його завданнями та стратегічними цілями підприємства, які також можуть піддаватись коригуванням внаслідок динамічних змін оточуючого середовища.

Результати досліджень свідчать, що питання забезпечення стратегічної стійкості підприємства є широким полем наукового пошуку, а запропоновані в дисертації положення, підходи та рекомендації можуть служити базою для подальших розробок у цьому напрямку.

ПЕРЕЛІК ПУБЛІКАЦІЙ АВТОРА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографія:

1. Галушко В.Б. Стратегічна стійкість підприємства: змістове наповнення та структурна декомпозиція / В.Б. Галушко // Сучасні проблеми розвитку національної економіки і шляхи їх розв'язання : Колективна наукова монографія / за наук. ред. д.е.н., проф. М.М. Єрмошенка. – К. : Національна академія управління, 2008. – 452 с. – С. 142-146. – (0,28 д.а.)

У наукових фахових виданнях:

2. Галушко В.Б. Міждисциплінарний аналіз співвідношень та зв'язків категорії «стійкість» зі спорідненими економічними поняттями / В.Б. Галушко // Стратегія економічного розвитку України : зб. наук. праць. – Вип. 20-21. – К. : КНЕУ, 2007. – С. 35-42. – (0,44 д.а.)

3. Галушко В.Б. Конкурентоспроможність підприємства як засіб досягнення його стратегічної стійкості / В.Б. Галушко // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць. – Ч1. – К. : КНЕУ, 2008. – С. 88-92. – (0,23 д.а.)

4. Галушко В.Б. Механізм забезпечення стратегічної стійкості підприємства: його складові, ознаки та принципи функціонування / В.Б. Галушко // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць. – Вип. 21. – К. : КНЕУ, 2009. – С. 57-67. – (0,58 д.а.)

5. Галушко В.Б. Модель оцінки стратегічної стійкості машинобудівного підприємства / В.Б. Галушко // Економічний простір : зб. наук. праць. – Вип. №28/2. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2009. – С. 60-66. – (0,41 д.а.)

В інших виданнях:

6. Галушко В.Б. Стратегічна стійкість: сутність та значення в управлінні підприємством / В.Б. Галушко // Економічна організація та економічна освіта: взаємообумовленість стратегій розвитку : зб. мат. Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю від дня народж. Бухала Сергія Максимовича, д.е.н., професора. 7-8 лютого 2007 р. / відп. за вип. А.П. Наливайко. – К. : КНЕУ, 2007. – С. 237-239. – (0,12 д.а.)

7. Галушко В.Б. Конкурентоспроможність підприємства як засіб досягнення його стратегічної стійкості / В.Б. Галушко // Економіка підприємства: теорія та практика : зб. мат. II Міжнар. наук.-практ. конф. 13-14 березня 2008 р. – К. : КНЕУ, 2008. – С. 404-406. – (0,12 д.а.)

8. Галушко В.Б. Вплив факторів на стійкість та конкурентоспроможність підприємства / В.Б. Галушко // Ефективність бізнесу в умовах трансформаційної економіки : матеріали II міжнародної науково-практичної конференції 30 травня-1 червня 2008 р. – Сімферополь : видавничий центр Кримського інституту бізнесу, 2008. – С. 89-91. – (0,13 д.а.)

9. Галушко В.Б. Механізм забезпечення стійкості підприємства як елемент його системи управління / В.Б. Галушко // Сборник научных трудов по материалам международной научно-практической конференции «Научные исследования и их практическое применение. Современное состояние и пути развития 2008». Том 8. Экономика. – Одесса : Черноморье, 2008. – С. 72-74. – (0,13 д.а.)

10. Галушко В.Б. Концепція оцінки стратегічної стійкості машинобудівного підприємства / В.Б. Галушко // I Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми формування нової економіки XXI століття» : зб. наук. праць. – Том 3. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2008. – С. 33-35. – (0,13 д.а.)

11. Галушко В.Б. Механізм забезпечення стратегічної стійкості підприємства: місце в системі управління та функціональні прояви / В.Б. Галушко // III Міжн. наук.-практ. конф. вчених і спеціалістів «Теория и практика предпринимательской

деяльності». – Сімферополь, Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського, 2009. – С. 93-95. – (0,11 д.а.)

12.Галушко В.Б. Стійкість розвитку вагонобудування України: сучасний стан та перспективи в умовах глобальних кризових явищ / В.Б. Галушко // Соціально-економічний розвиток України в XXI столітті: проблеми, пріоритети і перспективи. Вісник КПНУ ім. І. Огієнка. Економічні науки. : за мат. II Міжн. наук.-практ. конф. 23-24 квітня 2009 р. – Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д.Г., 2009. – С. 217-220. – (0,19 д.а.)

13.Галушко В.Б. Система оцінки стратегічної стійкості машинобудівного підприємства: складові та сутнісна характеристика / В.Б. Галушко // Актуальні проблеми і прогресивні напрямки управління економічним розвитком вітчизняних підприємств : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (21-22 травня 2009 р.). – У 2 т. Том 1 / редкол. : П.П. Мазурок, О.В. Плотников, А.П. Наливайко та ін. – Кривий Ріг : КЕІ КНЕУ, 2009 р. – С. 156-158. – (0,13 д.а.)

14.Галушко В.Б. Інформаційна підтримка функціонування механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства / В.Б. Галушко // Актуальные проблемы и перспективы развития экономики Украины : материалы VIII международной научно-практической конференции. – Алушта, 1 - 3 октября 2009 г. – Симферополь, 2009. – С. 153-154. – (0,06 д.а.)

АНОТАЦІЯ

Галушко В.Б. Механізм забезпечення стратегічної стійкості підприємства (за матеріалами підприємств транспортно-машинобудування). – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)». – ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Київ, 2010.

Дисертація присвячена розробці теоретичних, методичних і прикладних аспектів побудови, впровадження та функціонування механізму забезпечення стратегічної стійкості підприємства (МЗССП).

З допомогою міждисциплінарного аналізу понятійно-категоріального апарату предметного поля виявлено неоднозначність, відсутність чіткого розмежування, а іноді й суперечливість трактувань категорії «стійкість» і споріднених понять. Акцентовано увагу на необхідності виділення наукової категорії «стратегічна стійкість підприємства».

Обґрунтовано необхідність побудови, впровадження та функціонування в межах структури управління підприємства відповідного механізму забезпечення стратегічної стійкості, базові положення якого розроблені в роботі.

Виявлено цільову групу підприємств транспортно-машинобудування для подальших досліджень і здійснено діагностику їх стану та перспектив розвитку, обґрунтовано авторський методичний підхід щодо оцінювання стратегічної стійкості, яка є центральною ланкою МЗССП.

Розроблено процеси та процедури впровадження й функціонування механізму забезпечення стратегічної стійкості, запропоновано рекомендації щодо побудови

цілісної системи його організаційної, інформаційної підтримки та включення МЗССП в систему управління підприємства. Визначено доцільність функціонування МЗССП як комплексного, цілеспрямованого і постійного процесу оптимізації діяльності й розвитку підприємства в умовах динамічного та слабопрогнозованого середовища.

Ключові слова: стійкість, стратегічна стійкість, механізм забезпечення, субмеханізм, оцінка, моніторинг, підприємства транспортного машинобудування.

АННОТАЦІЯ

Галушко В.Б. Механизм обеспечения стратегической устойчивости предприятия (по материалам предприятий транспортного машиностроения). – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – «Экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности)». – ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана», Киев, 2010.

Диссертация посвящена разработке теоретических, методических и прикладных аспектов построения, внедрения и функционирования механизма обеспечения стратегической устойчивости предприятия (МОСУП).

Междисциплинарный анализ понятийно-категориального аппарата исследуемой предметной области выявил неоднозначность и противоречивость трактовки категории «устойчивость», а также отсутствие их четкого разграничения с родственными понятиями (надежность, прочность, стойкость, стабильность, равновесие, гомеостаз, гибкость, потенциал, конкурентоспособность и т.д.).

Предложено дополнить классификацию видов устойчивости признаками динамичности, процессности, функциональности, локальности, комплексности и т.д., что стало предпосылкой для более глубокого исследования категории «стратегическая устойчивость предприятия». Согласно авторскому определению – это интегральная характеристика деятельности предприятия, что отражает в динамике его способность к управляемым качественным изменениям в условиях динамической, слабопрогнозируемой внешней среды в соответствии с ранее установленными стратегическими целями.

Влияние факторов окружающей среды в условиях динамических изменений требует построения в рамках системы управления предприятия соответствующего механизма обеспечения стратегической устойчивости, который определяется автором как система взаимосвязанных способов, инструментов, рычагов достижения и поддержки стратегической устойчивости предприятия путем взаимосогласованного и целенаправленного действия его субмеханизмов.

Базовые положения построения, внедрения и функционирования МОСУП предусматривают разработку цели, заданий, научных принципов (системность, плановость, альтернативность, управляемость, обратная связь и т.д.), свойств (полиструктурность, целостность, проактивность, открытость, гибкость и т.д.), а также обоснование целесообразности включения в его состав субмеханизмов

«Мониторинг и аналитическая поддержка», «Оценивание стратегической устойчивости», «Принятие управленческих решений» и «Регулирование».

В процессе диагностики группы предприятий транспортного машиностроения выявлена особая актуальность исследуемых вопросов обеспечения стратегической устойчивости в условиях кризисных явлений и проблем реального сектора отечественной экономики. В целевую группу предприятий включены передовые по темпам инновационных изменений крупномасштабные представители транспортного машиностроения Полтавской области: ВАТ «Крюковский вагоностроительный завод», ХК «АвтоКрАЗ» и ВАТ «Кременчугский колесный завод».

Обзор методических подходов к оценке параметров функционирования и развития предприятия (конкурентоспособность, гибкость, устойчивость, экономическая безопасность, надежность предприятия, его потенциал и др.) позволил, исходя из задач исследования и принципа разумной достаточности, отобрать прикладной инструментарий для построения авторской модели оценивания стратегической устойчивости предприятия.

Осуществлена оценка уровня стратегической устойчивости целевой группы предприятий, определен их рейтинг, согласно которому лидером по этому критерию является ВАТ «Крюковский вагоностроительный завод» (интегральный показатель стратегической устойчивости составил 0,822).

Идентифицированы и упорядочены процессы и процедуры внедрения и функционирования механизма обеспечения стратегической устойчивости, разработана модель его включения в систему управления предприятия, определены кадровый состав для выполнения соответствующих работ, сферы ответственности и функции сотрудников, дана характеристика и предложена последовательность поэтапных шагов внедрения и функционирования МОСУП.

Апробация методических рекомендаций по внедрению и функционированию МОСУП на исследуемых предприятиях подтвердила необходимость дополнения их структуры управления двумя специальными подразделениями: «Рабочая группа по мониторингу и оцениванию стратегической устойчивости» и «Рабочая группа по принятию управленческих решений и регулированию», – которые призваны осуществлять основные функции, связанные с процессами МОСУП.

В качестве информационного обеспечения процессов внедрения и функционирования МОСУП предложено проводить постоянный мониторинг внешней и внутренней среды предприятия, который должен сопровождать каждый из этапов оценивания стратегической устойчивости, разработки и реализации управленческих решений.

Некоторые процедуры механизма являются унифицированными, но использование теоретической модели в практике конкретного предприятия всегда будет выявлять определенные нестыковки и нестандартные ситуации, вызывающие необходимость принятия соответствующих новаторских решений в части изменения структуры механизма или корректировок методических подходов к оцениванию стратегической устойчивости.

Эффективное функционирование МОСУП требует четкой согласованности между его задачами и стратегическими целями предприятия, которые также могут корректироваться вследствие динамических изменений внешней среды.

Ключевые слова: устойчивость, стратегическая устойчивость, механизм обеспечения, субмеханизм, оценка, мониторинг, предприятия транспортного машиностроения

ABSTRACT

Galushko V.B. The mechanism of strategic sustainability assurance of enterprise (by the materials of the transport-manufacturers enterprises). – Manuscript.

The dissertation is on getting scientific degree of the candidate of economic sciences on the speciality 08.00.04 – «Economy and management of the enterprises (by kinds of economic activities)». – SHEE «Vadym Hetman Kyiv National Economic University», – Kyiv, 2010.

The dissertation is dedicated to working out the theoretical, methodical and applied aspects of construction, implementation and operation of the mechanism of strategic sustainability assurance of the enterprise (MSSAE).

On the interdisciplinary basis of subject field, multiple-value, lack of delimitation, and sometimes, contradictions of the category “sustainability” and related concepts interpretation are stated. The necessity of the category “strategic sustainability of the enterprise” came into notice.

Need for construction, implementation and operation of the mechanism of strategic sustainability assurance within the management structure of the enterprise, which basic regulations were developed in this work, is considered.

The target-group of the transport machine-building companies was selected for the research and the diagnostic of their state and development prospect was accomplished. Author’s methodical approach to strategic sustainability evaluation as a central element of MSSAE was elaborated.

Processes and procedures for implementation and operation the mechanism of strategic sustainability assurance were carried out, the references for its organization and information support system as well as the ways of MSSAE inclusion into the enterprise management system are offered. Expediency of the MSSAE operation as comprehensive, purposeful and permanent process of activity optimization and enterprise development within dynamic and semiforecasting environment was grounded.

Keywords: sustainability, strategic sustainability, the mechanism of assurance, submechanism, evaluation, monitoring, the transport machine-building companies.